

N:o 167.

Af herr **P. O. Lundell**, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående en särskild tilläggsbevillning för år 1901.

I detta års statsverksproposition har Kongl. Maj:t vid inkomstberäkningen gjort framställning om att genom ökade direkta och indirekta skatter anskaffa medel till genomförande af Kongl. Maj:ts förslag till ny härordning. Bland dessa föreslagna skatter är en tilläggsbevillning, hvilken med vissa lättnader för de lägst beskattade skulle utgå efter samma grunder som den nuvarande bevillningen såväl af fast egendom som af inkomst. I sitt yttrande till statsrådsprotokollet den 21 december 1900 framhåller herr statsrådet och chefen för finansdepartementet de stora bristfälligheter, som vidlåda både grunderna och sättet för den nuvarande bevillningen, men han uttalar tillika den åsigt, att det, innan nu gällande bevillningsförordning undergått en omfattande förändring, är nästan omöjligt att tillämpa mera rättvisa och lämpliga grunder för uttagande af de till den nya härordningen erforderliga skattemedel. Jag vågar emellertid tro, att äfven med bibehållande af den nuvarande bevillningsförordningen och endast med tillägg om obligatorisk sjelfdeklaration möjlighet kan vinnas att tillämpa sådana grunder för den nya beskattningen, hvilken jag vill kalla *försvarsskatt*, att denna kan i långt högre grad än den ifrågasatta tilläggsbevillningen både rättvist fördelas och afpassas efter de skattdragandes bärkraft. För detta ändamål är endast nödigt att enas om rättvisa grunder för beräkning af dels den inkomst, mot hvilken ett visst fastighetsvärde skall anses svara, dels den behållna inkomst, som efter skäligt afdrag för räntor å skulder bör skattläggas. I senare afseendet är obligatorisk sjelfdeklaration behöflig; men ännu mera nödvändig är denna för tillämpande af en progressiv beskattning, enär man då måste ega en

uppgift om hvarje skattskyldigs samtliga skatteobjekt, hvilka ofta kunna vara fördelade på vidt skilda kommuner.

Den mest öfverklagade orättvisan vid den nuvarande bevillningen är, att denna icke är tillräckligt afpassad efter de skattdragandes bärkraft. Två egare af lika högt taxerade fastigheter skulle vid tilläggsbevillning enligt Kongl. Maj:ts förslag få betala lika skatt, men den ene kan såsom skuldsatt ha blott 2,000 kronors verklig inkomst, under det den andre, icke skuldsatte kan ha 6,000 kronors inkomst. Likaså skulle två tjänstemän med lika hög lön få betala lika stor skatt därför; men den ene kan genom sina föräldrars hjälp eller genom arf ha erhållit medel att utan skulder avsluta sina studier, medan deremot den andre kan ha nödgats göra så stora skulder, att hälften af hans inkomster gå åt till räntor och amorteringar. — Vidare är det en ofta påpekad oegentlighet, att inkomst af arbete eller tjänst beskattas lika högt som inkomst af fastighet eller kapital, oaktadt ifrån den förra inkomsten (af arbete eller tjänst) rätteligen borde undantagas någon del för ersättande af den kapitalförbrukning (arbetsförmågan), som ingår i inkomsten.

Dessa och andra missförhållanden skulle naturligtvis bäst kunna undanröjas genom en fullständig omarbetning af vår bevillningsförordning i t. ex. den riktning, kommunalskattekomitéén föreslagit. Men när kan väl en sådan omarbetning väntas bli genomförd? Många af kommunalskattekomitééns synpunkter ha varit framhållna redan af 1859 års komité för uppgörande af förslag till ny bevillningsförordning och ha sedan upprepats i många olika komitébetänkanden och reservationer, utan att vi därför kommit målet mycket närmare. Det torde dessutom vara högst önskligt, ja nödigt, att i fråga om medel till den nya härordningen redan från början slå in på en riktig väg och tillämpa såväl en progressiv beskattning som en i öfrigt rättvisare skattefördelning än den nuvarande. Allmänhetens berättigade motvilja mot en ökad direkt beskattning på nu gällande grunder bör ej heller lemnas ur räkningen.

För att nu kunna lägga befintliga bevillningstaxeringslängder till grund för upprättande af en *skattelängd* enligt ofvan antydda grunder, som längre ned skola närmare utvecklas, behöfves först att reducera de olika skatteföremålen till likformiga värden, som kunna sammanläggas till en enda summa för hvarje skattskyldig.

En sådan reduktion skedde vid fyrktalssättningen i den äldre kommunalbeskattningen (före 1893), då fyrken var skatteenhet: ett olika antal fyrkar åsattes för hvarje bevillningskrona, allt eftersom denna här-

rörde ur taxering för jordbruksfastighet, för annan fastighet eller för inkomst. Enahanda tillvägagående tillämpas nu vid uttaxering af vägmedel å olika beskattningsföremål.

Den här ifrågasatta skattelängden torde lämpligen kunna upptaga följande kolumner (se Bil. A.):

1) Skattskyldigs hemvist. 2) Namn och titel (yrke). 3) Inkomst af fastighet. 4) Inkomst af kapital eller aktier. 5) Inkomst af handel eller industri. 6) Inkomst af arbete eller tienst. 7) Summa inkomst. 8) Afdrag för ränta å skulder. 9) Skattepliktig inkomst. 10) Öretal för skatt å 100 kronor (enligt en för progressiv beskattning fastställd tabell). 11) Skattebelopp.

Inkomsten af all fastighet torde böra räknas till 5 % af taxeringsvärdet, och deri bör anses ingå inkomsten af det arbete, som fastighetens egare nedlägger på dess skötande. Hvad särskildt jordbruksfastighet angår, anser jag, i öfverensstämmelse med hvad herrar Ivar Månsson och Oskar Erikson i kommunalskattekomiténs betänkande anført, det vara alltför högt att beräkna inkomsten ej blott till 5 % af fastighetens taxeringsvärde, utan ock till 1 % derutöfver såsom inkomst af jordegarens arbete. Enär jordegaren vanligen har ganska liten ersättning för sitt eget arbete, om han nemligen skall beräkna skälig ränta å det kapital han nedlagt i egendomen, lärer väl sammanlagda inkomsten ej kunna beräknas till mera än 5 %, förutsatt nemligen, att egendomen enligt författningens föreskrift taxeras till ortens för dylika fastigheter vanliga inköpspris. Genom att *all fastighet* beskattas lika blir äfven skattelängden enklare.

Inkomst af kapital eller aktier bör, med undantag för aktiebolag, införas med hela det i taxeringslängden upptagna beloppet. I likhet med kommunalskattekomitéen anser jag beskattningen af aktiebolags, liksom andra ekonomiska föreningars, inkomst böra ordnas så, att bolagets aktiekapital räknas som ett lån eller en skuld och att ett mot 4 % ränta å den *kontant* inbetalda delen deraf svarande afdrag från inkomsten medgifves bolaget å dess beskattningsort, samt att aktieegaren bör å sin beskattningsort erlägga inkomstskatt för den uppburna utdelningen. Härigenom blir visserligen hvad ett bolag afkastar utöfver 4 % en på två håll skattepliktig inkomst, men detta kan endast anses som ett skäligt vederlag för den tryggare kapitalplacering ett bolag i regeln erbjuder i jämförelse med en af enskild man på egen risk börjad rörelse. Dessutom är den enskilde betungad af personliga tienst för det allmänna.

Inkomst af handel och industri uppföres till hela taxeringsbeloppet.

Inkomst af arbete eller tjenst torde böra uppföras med endast 90 % af taxeringens belopp. Grunden härför är den ofvan antydda, att ett amorteringsafdrag bör göras för det kapital af krafter, som i tjensten förbrukas. Om storleken af detta afdrag kunna naturligtvis meningarna vara delade, och mången torde finna 10 % alltför lågt. Härvid bör dock tagas i betraktande, att för inkomsten af handel och industri äfvensom af fastighet icke ifrågasatts något motsvarande afdrag, oaktadt äfven sådan inkomst till någon del är grundad på den skattskyldiges personliga arbete.

Sedan sålunda den skattskyldiges olika inkomster och *summan af dem* införts i skattelängden, bör från inkomstsumman afdrag få göras för *ränta å skulder*, hvilka under fastställt ansvar uppgifvits genom sjelfdeklaration, vare sig dessa skulder hvila å fastighet eller äro på annat sätt placerade. Dock torde detta afdrag böra begränsas till 50 % af den sammanlagda inkomsten. Äldre skattekomitéer ha stannat vid betydligt lägre belopp, såsom 20 eller 40 %. Att nu gå längre än till 50 % kan i betraktande af vår taxeringsinstitutions nogsam samt kända bristfälligheter icke vara tillrädligt. Dessutom bör ej siffran sättas så hög, att vare sig den enes rädsla för att blotta sin affärsställning eller den andres önskan att slippa all skatt fresta till oärlighet i uppgifterna och dermed undergräfvat sjelfdeklarationens värde. Ej heller är det öfverensstämmande med en sund politisk ekonomi, att en för långt gående skuldsättning i viss mån uppmuntras med förmåner. Af alla dessa skäl anser jag rätten till afdrag för räntor å skulder böra stanna vid 50 % af inkomstsumman, helst denna rätt ju ändock i jmförelse med nu rådande förhållande innebär en högst betydlig lättnad.

Sedan nämnda afdrag gjorts, införes i derför afsedd kolumn det återstående belopp, som utgör *den skattepliktiga inkomsten*. Uppgår ej denna till 1,000 kronor, bör ingen försvarsskatt utgå för densamma. För inkomst från och med 1,000 intill 2,000 kronor torde försvarsskatten ej böra sättas högre än till $1\frac{1}{2}$ % af inkomsten eller 50 öre per 100 kronor. En inkomst af 2,000 kronor kan anses utgöra lägsta gränsen för de efter våra förhållanden välbergade samhällsklasserna, men då till dessa måste hänföras personer af mycket olika samhällsställning och i följd deraf mycket olika lefnadsbehof, torde man kunna antaga, att en inkomst öfver 2,000 och upp till 6,000 kronor i regel ej frestar till öfverflödiga utgifter, och att alltså den försvarsskatt af 1 %, som jag vill föreslå såsom den normala, bör gälla för hela denna inkomstgrupp. För inkomst öfver 6,000 kronor skulle sedan en sakta stigande skala tillämpas. Ett förslag till en sådan innebär följande tabell:

För en inkomst af		betalas pr 100 kronor följande öretal:	För en inkomst af		betalas pr 100 kronor följande öretal:
från och med kronor	intill kronor		från och med kronor	intill kronor	
2,000	6,000	100	36,000	39,000	210
6,000	9,000	110	39,000	42,000	220
9,000	12,000	120	42,000	45,000	230
12,000	15,000	130	45,000	48,000	240
15,000	18,000	140	48,000	51,000	250
18,000	21,000	150	51,000	54,000	260
21,000	24,000	160	54,000	57,000	270
24,000	27,000	170	57,000	60,000	280
27,000	30,000	180	60,000	63,000	290
30,000	33,000	190	Högre än	63,000	300
33,000	36,000	200			

Af denna tabell framgår, att högsta ifrågasatta försvarsskatteprocenten är beräknad till 3 % af inkomsten, och att denna skatteprocent inträder först vid 63,000 kronors inkomst.

Slutligen må anmärkas, att hvarje försök att genom detaljerade utredningar beräkna, hvad en försvarsskatt enligt dessa grunder kan inbringa, torde vara ytterst vanskligt. För sakens skull är sådan detaljberäkning ej heller nödig. Det enda praktiska är att på försök tillämpa grunderna ett år. I intet afseende kan detta inverka störande på statens finanser. Sannolikt är väl, att en sålunda tillämpad försvarsskatt skulle inbringa mera än den föreslagna tilläggsbevillningen; men otvifvelaktigt är, att den blefve vida rättvisare och mera lämpad efter skatteförmågan.

En så extraordinär åtgärd som att nu, enligt Kongl. Maj:ts proposition n:o 34, uttaga en tilläggsbevillning äfven för innevarande år tror jag ej vara af statsverkets ställning påkallad. Deremot skulle en försvarsskatt med tillhörande förberedelser väl hinna att genomföras till 1902 och då kunna träda i stället för den af Kongl. Maj:t föreslagna tilläggsbevillningen nämnda år.

På grund af det ofvan anförda vågar jag därför föreslå,

att Riksdagen måtte, med afslag å Kongl. Maj:ts framställning angående tilläggsbevilning för 1901, besluta om uttagande af en särskild försvarsskatt, att i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ofvan angifna grunder utgå för 1902, i den händelse att ny härordning varder af innevarande års Riksdag antagen.

Om remiss till särskilda utskottet n:o 1 anhålles.

Stockholm den 23 februari 1901.

P. O. Lundell.

Bil. A.

Försvärsskattelängd för

1.	2.	3.		4.		5.		6.	
Hemvist.	N a m n.	Inkomst af fastighet (5 % af uppskattade värdet).		Inkomst af kapital och aktier.		Inkomst af handel och industri.		90 % af inkomst af tjänst och arbete.	
		Kronor.	Öre.	Kronor.	Öre.	Kronor.	Öre.	Kronor.	Öre.
Bångbro.	Bruksegare Erik Lind	6,000	—	950	—	2,890	—	—	—
»	Hemmansegare J. Svensson	1,050	—	—	—	—	—	—	—
Säfhult.	Säfhults sågverksbolag	25,000	—	—	—	79,000	—	—	—
Åryd.	Skräddare P. Linlund	—	—	—	—	—	—	1,080	—
Broryd.	Godsegare A. Rossman	8,500	—	5,600	—	—	—	—	—
»	Lägenhetsegare J. Bråkberg ...	100	—	—	—	—	—	—	—
Lökhus.	Kronofogde A. Rudvall	—	—	—	—	—	—	4,050	—
Rinä.	Hemmansegare O. Lindqvist	2,000	—	500	—	—	—	—	—

Nordbo Socken år 1902.

7.		8.		9.		10.	11.		12.
Summa inkomst.		Afdrag för ränta å skuld.		Skattepliktig inkomst.		å öre per 100 kr.	Skattebelopp.		Anmärkingar, anteckningar och uppgifter.
Kronor.	Öre.	Kronor.	Öre.	Kronor.	Öre.	Öre.	Kronor.	Öre.	
9,840	—	1,040	—	8,800	—	110	96	80	
1,050	—	500	—	550	—	100	5	50	
104,000	—	32,000	—	72,000	—	300	2,160	—	
1,080	—	80	—	1,000	—	50	5	—	
14,100	—	2,300	—	11,800	—	140	232	40	Eger Lidö egendom i Ruda socken. beräknad till 5.800 kronors inkomst.
100	—	50	—	50	—	100	—	50	
4,050	—	500	—	3,550	—	100	35	50	
2,500	—	—	—	2,500	—	100	25	—	